

เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควรทำอย่างไร...เมื่อเกิดอุทกภัย

ภาวะมหาอุทกภัยหรือน้ำท่วมครั้งใหญ่ ที่เกิดขึ้นเกือบทุกภาค ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ กลาง อีสาน และใต้ ของประเทศไทยในปี 2554 นำมาซึ่งความสูญเสีย ทั้งด้านชีวิต ทรัพย์สิน การประกอบอาชีพ และอื่นๆอีกมากมาย โดยปกติภาวะอุทกภัยหรือน้ำท่วมแบ่งเป็นลักษณะใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1) น้ำท่วมขัง เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้น เนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มักเกิดบริเวณที่ราบลุ่ม แม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ๆ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปซึ่งเกิดจากฝนตกหนักในบริเวณนั้นๆ ติดต่อกันเป็นเวลานานหลายวัน หรือเกิดจากสภาวะน้ำท่วมตลิ่ง น้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและมีลักษณะแผ่เป็นบริเวณกว้าง เนื่องจากไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน ความเสียหายจะเกิดขึ้นกับพืชผลทางการเกษตร และอสังหาริมทรัพย์เป็นส่วนใหญ่

2) น้ำท่วมฉับพลัน เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน เนื่องจากการเคลื่อนตัวอย่างรวดเร็วของปริมาณน้ำจำนวนมากจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ ซึ่งมักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนักไม่เกิน 6 ชั่วโมง และมักเกิดบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลย แต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป หรืออาจเกิดจากเขื่อนพัง เนื่องจากน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนตัวด้วยความเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกันและหลบภัยจึงมีน้อย ดังนั้นความเสียหายที่เกิดจากน้ำท่วมฉับพลันจึงมีมากทั้งแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

สาเหตุการเกิดน้ำท่วมหรืออุทกภัย เนื่องจากมาจาก 1) ฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานานและฝนตกหนัก อาจเนื่องมาจากพายุหมุนเขตร้อนผ่านร่องมรสุม ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น 2) น้ำหลากจากภูเขาที่เป็นต้นน้ำลำธาร เป็นลักษณะน้ำท่วมฉับพลัน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายบริเวณชุมชนในที่ราบเชิงเขา ตามที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น 3) น้ำทะเลหนุน ทำให้ระดับน้ำในแม่น้ำสูงขึ้น การไหลของน้ำในแม่น้ำ

จะช้าหรืออาจจะหยุดไหล น้ำในแม่น้ำจึงไม่สามารถระบายลงสู่ทะเลได้ ระดับน้ำจึงสูงขึ้นท่วมบริเวณริมฝั่งแม่น้ำได้ 4) เขื่อนพัง ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากเป็นบริเวณกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เขื่อน เนื่องจากปริมาณน้ำจำนวนมากมหาศาลที่กักเก็บไว้ในเขื่อนจะเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมาก โอกาสที่จะหลบหนีจึงมีน้อย นอกจากจะทราบล่วงหน้าเท่านั้น 5) ทางระบายน้ำไม่ตีพอหรืออุดตัน

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นว่าอุทกภัยก่อให้เกิดความเสียหายในหลายๆ ด้าน รวมทั้งการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำด้วย ดังนั้นเพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำควรติดตามข่าวสารพยากรณ์อากาศจากทางราชการอย่างใกล้ชิด และปฏิบัติดังนี้

1. ควบคุมการใช้น้ำและรักษาปริมาณน้ำในที่เลี้ยงสัตว์น้ำให้มีปริมาณพอเหมาะ หรือปริมาณ 2 ใน 3 ส่วนของน้ำในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ
2. จัดทำร่องระบายน้ำ และขุดลอกตะกอนดินที่จะทำให้ร่องระบายน้ำตันเงินออกเพื่อให้น้ำไหลเข้าออกได้สะดวก
3. จัดเตรียมเครื่องเพิ่มออกซิเจนไว้ให้พร้อม เพื่อช่วยเหลือสัตว์น้ำในบ่อ กรณีปริมาณน้ำจากภายนอกไหลเข้าบ่อกะทันหัน
4. เลี้ยงสัตว์น้ำให้เหมาะสมกับฤดูกาลเพื่อจับขึ้นใช้ประโยชน์ก่อนเกิดอุทกภัย
5. เตรียมทยอยจับสัตว์น้ำที่ได้ขนาดขึ้นจำหน่ายหรือบริโภคเพื่อลดปริมาณสัตว์น้ำในบ่อให้น้อยลง
6. ปรับปรุงคันบ่อและเสริมคันบ่อให้สูงพอกับปริมาณน้ำที่เคยท่วม ในปีที่ผ่านมา
7. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นเช่น อวน เครื่องสูบน้ำ เครื่องเพิ่มออกซิเจน ยาปฏิชีวนะ ไว้ให้พร้อม
8. จัดเตรียมปูนขาวไว้สำหรับพื้นที่ ดินกรด ดินเปรี้ยว เพื่อปรับสภาพน้ำในบ่อหลังน้ำท่วมประมาณ 50-60 กิโลกรัมต่อไร่
9. วางแผนการเลี้ยงสัตว์น้ำให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และฤดูกาล เพื่อให้สามารถจับได้ก่อนฤดูน้ำหลาก

ที่มา: สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการประมง กรมประมง

